

Конституції Республіки Болгарія від 12 липня 1991 року; Конституції Республіки Польща від 2 квітня 1997 року тощо.

Подібні конституційно-правові заходи сприяли підвищенню ефективності забезпечення прав споживачів.

Суспільні відносини, що складаються у сфері забезпечення прав споживачів, мають складний, багатогранний соціально-економічний зміст, у зв'язку з чим вони прямо чи опосередковано регулюються нормами багатьох галузей публічного і приватного права. На наше переконання, провідну роль у законодавчому забезпеченні прав споживачів відіграє саме конституційне право.

Список використаних джерел:

1. Гражданское, торговое и семейное право капиталистических стран. Обязательственное право : сб. нормат. актов. / Под ред.: В. К. Пучинского, М. И. Кулагина. – М. : УДН, 1989. – 291 с.

2. Осетинська Г. А. Цивільно-правовий захист прав споживачів за законодавством України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Г. А. Осетинська. – К., 2006. – 14 с.

Методологічні аспекти розуміння категорії законності та дисципліни

Свирідюк Н.П., кандидат юридичних наук, доцент, докторант НАВС

Одним з елементів діяльності органів виконавчої влади, пов'язаним із законністю, є дисципліна, котру можна розуміти як певний порядок поведінки людей, що співвідноситься з нормами права та моралі, що склалася в суспільстві, чи вимогам організацій. Дисципліну (лат. disciplina) можна тлумачити також як певний порядок поведінки людей, що відповідає нормам права та моралі чи вимогам певної організації та встановлюється як обов'язкове для виконання суспільством у цілому чи для певної соціальної групи.

Різні аспекти законності та дисципліни в органах виконавчої влади досліджували такі автори, як М.І. Ануфрієв, О.М. Бандурка, В.С. Венедиктов, В.Г. Лихолоб, М.В. Парасюк, С.С. Сливка, В.І. Щербина. Значних суперечностей щодо визначення поняття законності та дисципліни в працях цих авторів не існує. Погляди раніше згаданих науковців з цього приводу узагальнив А.А. Стародубцев, який визначив законність у діяльності органів внутрішніх справ як такий режим їх функціонування, в процесі якого забезпечується точне та неухильне додержання (виконання) вимог Конституції України, законів та інших актів законодавства всіма службами та підрозділами, а також окремими працівниками в усіх напрямках, формах і методах діяльності.

Оскільки законність можна розглядати як статистику (сукупність норм законодавчих актів), а дисципліну – як динаміку законності (певні дії з виконання вимог норм і законодавчих актів), то ці поняття співвідносяться як загальне та конкретне. За допомогою законності та дисципліни як сукупності норм і методів публічного управління держава регулює суспільні відносини та забезпечує законслухняну поведінку об'єктів управління. Суть дисципліни в органах виконавчої влади передбачає дотримання законів, указів і розпоряджень Президента України, постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України, рішень судів, правил внутрішнього розпорядку, посадових інструкцій (статутів), наказів і розпоряджень керівників органів, начальників,

командирів, а також умов контракту про службу у відповідному органі виконавчої влади.

Хоча поняття дисципліни та поняття законності відрізняються за своїм спрямуванням, але вони тісно пов'язані спільною метою у сфері публічного управління та є необхідними для утвердження демократичної та правової держави. Дисципліна сьогодні також визначається як «точне, своєчасне та неухильне додержання встановлених правовими та іншими соціальними нормами правил поведінки в державному та суспільному житті». Водночас, законність передбачає дотримання правових норм, проте забезпечення законності в публічному управлінні пов'язане із забезпеченням дисципліни державних службовців.

Поняття «законність» і «дисципліна» співвідносяться між собою як загальне та часткове, при цьому поняття «дисципліна» включає в себе поняття «законність» як причину, умову досягнення законності. Оскільки законність можлива лише за умови суворого дотримання дисципліни фізичними та юридичними особами, а дисципліна існує в межах закону, то законність і дисципліна невід'ємні одна від одної. Як явища правової системи, вони є обов'язковими рисами демократичної держави, стають сукупністю форм і методів публічного управління, що знаходять своє відображення в чинному законодавстві.

Враховуючи необхідність їх законодавчого оформлення на рівні законів та підзаконних актів, констатуємо, що законодавець користується водночас такими термінами як службова дисципліна, трудова або військова. Порівняльний аналіз законодавчих та інших правових актів дозволяє встановити, що єдиним законодавчим актом, що закріплює поняття службової дисципліни є Закон України «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України» від 22 лютого 2006 року. Дисциплінарний статут Збройних Сил України, затверджений Законом України від 24 березня 1999 року відображає поняття військової дисципліни.

Слід також звернутися до аналізу акту вищої юридичної сили. Так, ст. 3 Конституції України проголошує, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, проте у діяльності органів виконавчої влади виникає проблема, пов'язана з питаннями якості кадрового потенціалу, організаційного, правового, матеріального, ідеологічного та іншого забезпечення влади, вирішення якої дозволить наблизити якість надання державою управлінських послуг до рівня європейської держави.

По суті, визнання, дотримання та захист прав і свобод людини та громадянина є обов'язком держави, її органів, зокрема, органів виконавчої влади, але саме від цих органів, зазвичай, походять факти посягання на свободу громадян, а також факти їх незнання, невизнання та заперечення.

За останні роки в Україні було прийнято низку законів, які посилюють гарантії дотримання прав громадян, особливо у частині їх нормативного закріплення. Так, наприклад, слід назвати: Закон України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» від 16 листопада 2000 року (ст. 2), Закон України «Про заборону репродуктивного клонування людини» від 14 лютого 2004 року (ст. 111), Закон України «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей» від 2 червня 2005 року (ст. 354), Закон України «Про захист конституційних прав громадян на землю» від 20 січня 2005 року (ст. 194) тощо.

Ратифіковано основні міжнародні угоди в сфері прав людини, зокрема, Законом України від 23 червня 2004 року ратифікована Європейська угода про осіб, які беруть участь у процесі Європейського суду з прав людини (ст. 447) та Законом України від 21 липня 2006 року ратифіковано Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання (ст. 327).

На жаль, існування зазначених вище актів, спрямованих на зміцнення режиму законності в українському суспільстві не вистачило. Сама система та механізм здійснення влади передбачали існування протягом довгих років подвійних стандартів у сфері здійснення влади, а отже й існування сталої, латентної системи правопорушень. Це призвело до вибуху суспільної свідомості, до широкомасштабного системного конфлікту, вирішення якого стало причиною соціальної революції 2013-2014 рр., началом наступної хвилі виборчого процесу.

Таким чином, законність та дисципліна є найбільш впливовими явищами соціального життя, елементами правової системи суспільства, закріплення яких відбувається на доктринальному та нормативному рівнях. Проте лише їх познання та закріплення автоматично не призводить до стану належної впорядкованості відносин. Як свідчить національний та міжнародний досвід правового регулювання, потрібні додаткові фактори та умови, серед яких: високий рівень правової культури суспільства, надійна робота правоохоронних органів держави, розвинутість інститутів громадянського суспільства, налагодження партнерських відносин влади та населення тощо.

Розвиток прав і свобод людини в Україні у сучасному стані

Марков М.М., кандидат юридичних наук, викладач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування ННІПФПСКМ НАВС

У Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990р. і зверненні Верховної Ради України «До парламентів і народів світу» 5 грудня 1991р. наголошувалося на тому, що до сім'ї цивілізованих країн бажає увійти нова, демократична, правова держава, яка ставить собі за мету, зокрема, реально забезпечити права, свободи людини і громадянина і зобов'язується суворо дотримуватись загальновідомих принципів і норм міжнародного права та міжнародних стандартів у галузі прав і свобод людини. Суспільно-політичні зрушення у 1985–1990рр. і особливо події серпня 1991р. глибоко сколихнули українську громадськість та створили сприятливі умови для демократичних перетворень.

Перші ж законодавчі акти щойно утвореної незалежної держави не залишали ніяких сумнівів щодо правового закріплення накреслених цілей. Достатньо звернутись до законів України «Про власність», «Про підприємництво», «Про свободу совісті та релігійні організації», «Про громадянство України», «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування» та інших, щоб переконатися в тому, що пріоритетним напрямом діяльності держави є захист і забезпечення прав та свобод людини і громадянина, створення дійового механізму їх реалізації.

Конституція України 1996р. є певною мірою взірцем сучасного конституціоналізму з питань прав і свобод людини і громадянина. Вона визначила якісно новий, сучасний статус людини і громадянина в Україні, здійснивши фактично «гуманітарну революцію».